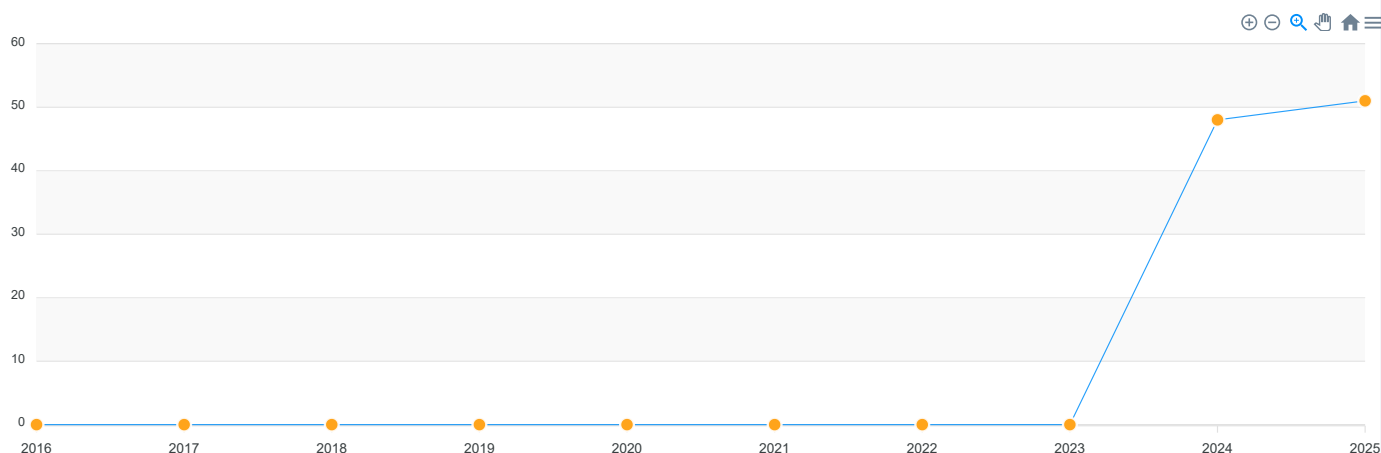

Name (English):	Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences
Name (Local):	วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมทุกข์
Status:	Active (name changed)
Editor-in-Chief:	ผศ.พัลลภ พันธุ์แน่น
Abbreviation (English):	-
Abbreviation (Local):	-
pISSN:	3027-7647
eISSN:	3027-768X
Issues/Year:	3
Address:	เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1 ถนนรามอินทรา แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10220
Website:	https://so05.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj
Email:	romphruek.kru@gmail.com
Publisher (English):	-
Publisher (Local):	ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกริก
TCI Tier:	2
Top Levels:	Social Sciences
Subject Area:	Business, Management and Accounting Economics, Econometrics and Finance Social Sciences
Sub-Subject Area:	-
Formerly known as:	Romphruek Journal วารสารร่วมทุกข์
Note:	- Formerly known as pISSN: 0125-7609 - Published Issue in This Journal Name Since Vol.42 No.1 (2024)
TCI Tier History:	Tier 2: From 01 Jan 2025 to 31 Dec 2029
	Tier 1: From 01 Jan 2021 to 31 Dec 2024
	Show More

จำนวน publication ใน 10 ปีที่ผ่านมา

TCI Thailand

เว็บไซต์นี้ใช้คุกกี้เพื่อปรับปรุงประสบการณ์ผู้ใช้ โปรดยอมรับข้อกำหนดและเงื่อนไข ([อ่านนโยบายและเงื่อนไข](#))

ยอมรับ

26 สิงหาคม 2568

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาตีพิมพ์บทความในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมพฤษ

เรียน ดริศกุล เกษร และคณะ

ตามที่ท่านส่งบทความเรื่อง “การศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยต่อชุมชน ตำบลคงขุย อำเภอนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (A Study of Roles of Dong Khui Shrine Related to Community of Dong Khui Sub-District, Chon Daen District, Phetchabun Province) มาแจ้งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมพฤษเพื่อร่วมตีพิมพ์นั้น

บัดนี้ กองบรรณาธิการได้ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน ซึ่งบทความดังกล่าวผ่านเกณฑ์การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจึงขอแจ้งรับตีพิมพ์บทความของท่านในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมพฤษ ปีที่ 43 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2568)

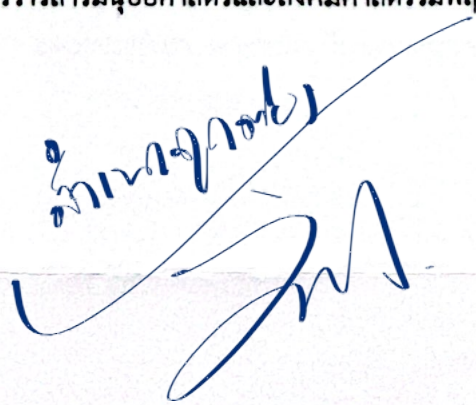
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์)

บรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมพฤษ

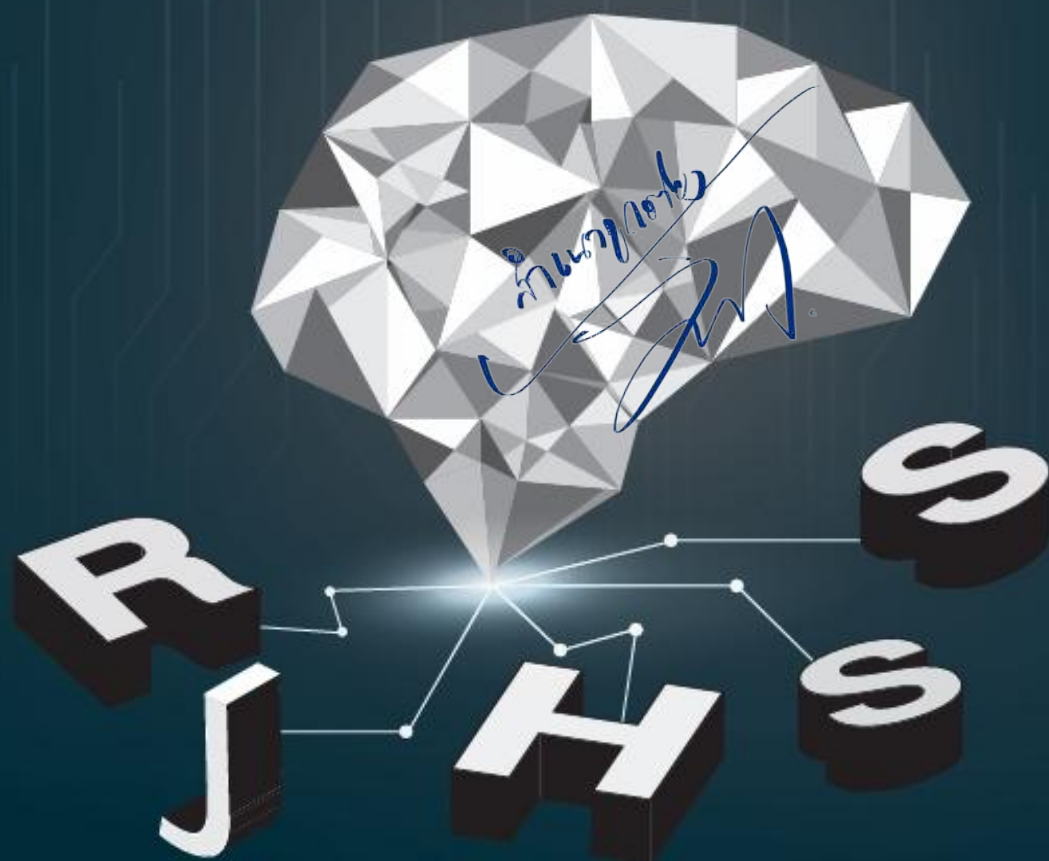
โทรศัพท์ : 02-552-3500 -9 ต่อ 402

Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences

ISSN 3027-7647 (Print)
ISSN 3027-768X (Online)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมทุกข์ 人文与社会学刊
ปีที่ 43 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2568 Vol.43 No.3 September – December 2025

ไอทีในมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Information Technology in Humanities and Social Sciences
信息技术在人文与社会科学

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รพีภักษ์
Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences

ปีที่ 43 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2568

ไอทีในมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Information Technology in Humanities and Social Sciences
信息技术在人文与社会科学

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยเกริก
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์
สังกัด	มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนวงค์
รองศาสตราจารย์สุพัฒน์ วีระเจริญชัย
อาจารย์ ดร.มหากาพันธ์ ภูมิจิตร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อติวัฒน์สิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วีธีจร
ศาสตราจารย์ ดร.มุขัทหมัดซากิ เจ๊ะพะ
ศาสตราจารย์พิเศษ จริญญา ภักดีอนากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สยาม อรุณศรีมรกต
รองศาสตราจารย์ ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน
รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท พิมพวง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต
รองศาสตราจารย์ ดร.สายชล ชุตติเจจัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุลศรี ศรีสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพร ปิงจัยคุณธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงทิพย์ คุณานุสรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณีย์ มงคลพิทักษ์สุข
อาจารย์ ดร.หมิง ชุน เขียว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยนครพนม ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยมหิดล ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
สถาบันพระปกเกล้า ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประเทศไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย

สำนักงาน	สถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเกริก เลขที่ 3 ซอยรามอินทรา 1 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย 0-2552-3500-9 ต่อ 402 romphruek.kru@gmail.com
โทรศัพท์	
e-mail	

- ทุกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รพีภักษ์ เป็นทัศนะและข้อคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ทัศนะของมหาวิทยาลัยเกริกหรือกองบรรณาธิการ
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาชัดเจน
- ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รพีภักษ์ ผ่านการตรวจและประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านกฎหมาย

บทความประจำฉบับ

การศึกษาบพาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยต่อชุมชน ตำบลคงขุย 351

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

A Study of Roles of Dong Khui Shrine Related to Community
of Dong Khui Sub-District, Chon Daen District, Phetchabun Province

ตรีศูล เกษร จักรพันธ์ อินผา น้ำเพชร ทองมาก ณัฐสิกมล อมรรัฐพัฒนสรค์
พัชรภา ยิ้มบุญ ศุภกร ทาพิมพ์ และเพชรรัตน์ อ้วนโฮม

Threesoon Kesorn Chakkaphan Inpha Namphet Thongmak

Natsikamol Amonratthasan Patcharapra Yimboon

Suphakorn Tapim and Petcharat Uanhome

การเปลี่ยนผ่านบทบาทของเทพเจ้าหูเอ๋อร์เลิน (兔儿神) ภายใต้พลวัตของ 369

อำนาจและวาทกรรมในสังคมจีน

The Transformation of the Rabbit God (兔儿神) under the Dynamics
of Power and Discourse in Chinese Society

ชนิชา คิตประเสริฐ

Chanicha Kidprasert

คณบดี
คณบดี

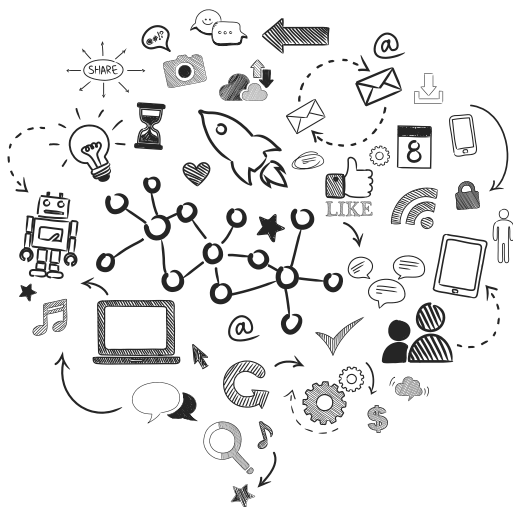
การศึกษานโยบายของศาลเจ้าพ่อตนงูยต่อชุมชน ตำบลตนงูย
อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

A Study of Roles of Dong Khui Shrine Related to Community of Dong Khui Sub-District, Chon Daen District, Phetchabun Province

ตรีศูล เกษร จักรพันธ์ อินผา น้ำเพชร ทองมาก ณัฐสิริกมล อมรรัฐธรรมรงค์ พัชรภา ยัมบุญ
ศกกร ทาพิมพ์ และเพชรรัตน์ อ้วนโฮม

Threesoon Kesorn Chakkaphan Inpha Namphet Thongmak

Natsikamol Amonratthasan Patcharapra Yimboon Suphakorn Tapim
and Petcharat Uanhome

การศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยต่อชุมชน ตำบลคงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

A Study of Roles of Dong Khui Shrine Related to Community of
Dong Khui Sub-District, Chon Daen District, Phetchabun Province

ตรีศุล เกษร¹ จักรพันธุ์ อินผา² น้ำเพชร ทองมาก³ ณัฐสิมมล อมรรัฐณสรณ์⁴
พัชรภา ยิมบุญ⁵ ศุภกร ทาพิมพ์⁶ และเพชรรัตน์ อ้วนโฮม⁷

Threesoon Kesorn Chakkaphan Inpha Namphet Thongmak
Natsikamol Amonratthasan Patcharapra Yimboon Suphakorn Tapim
and Petcharat Uanhome

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: threesoon.kes@pcru.ac.th

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: jakkapan2546@gmail.com

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: nam.namphet.995@gmail.com

⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: pugun.na12121@gmail.com

⁵คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: phatcharapa45@gmail.com

⁶คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand e-mail: suphakorn.tap@pcru.ac.th

⁷คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000 ประเทศไทย
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000, Thailand Corresponding author e-mail: petcharat.uan@pcru.ac.th

Received : May 26, 2025 Revised : August 19, 2025 Accepted : August 22, 2025

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยต่อชุมชน ตำบลคงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูล

ภาคสนามด้วยโดยการสังเกต (Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ประธานมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย คณะกรรมการมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย นายกเทศมนตรีตำบลดงขุย รองผู้อำนวยการโรงเรียนดงขุยวิทยาคม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนร่วมการสนทนากลุ่มและให้ข้อมูล 6 คน และนำเสนอข้อมูลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า บทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยที่มีต่อชุมชน ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 6 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนชุมชน 2) บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมจีน 3) บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมด้านการศึกษา 4) บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและช่วยเหลือผู้คนในสังคม 5) บทบาทในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้สถาปัตยกรรมและศิลปะจีน 6) บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ศาลเจ้าพ่อดงขุย มิได้เป็นเพียงสถานที่ที่ประดิษฐานรูปเคารพบูชาเทพเจ้าตามวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเล หากแต่ยังเป็นพื้นที่ทางสังคมที่หลอมรวมจิตวิญญาณของผู้คน ทำหน้าที่เป็นองค์ฐานศรัทธาที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นสื่อกลางในการสร้างระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนเป็นผู้เกื้อหนุนและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ผู้คนและสังคมตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

คำสำคัญ: บทบาท; ศาลเจ้าพ่อดงขุย; อำเภอชนแดน; จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This research aims to study the roles of Dong Khui shrine which related to the community of Dong Khui Sub-District, Chon Daen District, Phetchabun. This is qualitative research which data were collected by using the observation and focus group discussion from people who related to Dong Khui Shrine: Chairman of Chao Pho Dong Khui shrine foundation, Committee of Chao Pho Dong Khui shrine, Mayor of Dong Khui Sub-District, Deputy Director of Dong Khui Witthayakhom School and half Thai-Chinese people, total 6 people. And then using descriptive analysis for describing the collecting data. The study can categorize the roles of the Dong Khui

Shrine in the community of Dong Khui Sub-District into 6 important roles: 1) The role as spiritual anchor for people. 2) The role as a source of promoting and inheriting the Chinese tradition. 3) The role as a center of educational promotion. 4) The role as a center of supporting and assisting the people in society. 5) The role as learning center of Chinese arts and architectures. 6) The role as a center of promoting economy and tourism. The Dong Khui Shrine is not only a sacred site that enshrines deities in accordance with the traditions of overseas Chinese culture, but it also functions as a vital social space that fosters communal spirit and unity. Moreover, it serves as a faith-based institution that contributes to social development, acting as a center for learning and a medium for cultivating relationships that promote peaceful coexistence. In addition, the shrine plays a crucial role in supporting and fostering unity among the people of Dong Khui Subdistrict, Chon Daen District, Phetchabun Province.

Keywords: Role; Dong Khui Shrine; Chon Daen District; Phetchabun Province

บทนำ

ชาวจีนในประเทศไทยอพยพมาจากตอนใต้ของประเทศจีน โดยส่วนมากมาจาก มณฑลกว่างตุงไหหลำ และฮกเกี้ยน แบ่งออกเป็นชาวจีนกว่างตุง ชาวจีนแคะ (ฮากกา) ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวมกันเป็น 5 กลุ่มภาษาใหญ่ ซึ่งสาเหตุของการอพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเกิดขึ้นจากความขัดแย้งหรือปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ปัญหาความอดอยากขาดแคลนทรัพยากรในการอุปโภค และบริโภค (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2568) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยได้กระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยรวมถึงจังหวัด เพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏอยู่ในชุมชนแถบกลุ่มแม่น้ำป่าสักตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย และในสมัยรัชกาลที่ 6 มีหลักฐานเอกสารแสดงให้เห็นว่า ทุกอำเภอมีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่คลุกกันไป ทั้งชาวลาว ชาวมอญ และชาวจีน เป็นต้น (วัชรชัย, ม.ป.ป.) และจาก

การศึกษาด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่ามีกลุ่มภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ มากถึง 10 กลุ่มภาษา และหนึ่งในกลุ่มภาษาที่ปรากฏการใช้ในเขตพื้นที่ย่านการค้าของจังหวัดเพชรบูรณ์และอำเภอต่าง ๆ คือภาษาจีน โดยส่วนใหญ่เป็นภาษาจีนแต้จิ๋วและภาษาจีนไหหลำ (สำราญ ท้าวเงิน, 2565 : 215) ทั้งนี้ภาษาจีนเหล่านี้เป็นภาษาของกลุ่มคนจีนในเขตพื้นที่มณฑลกว่างตุง และมณฑลไหหลำชาวจีนเมื่ออพยพเข้ามาในจังหวัดก็ได้นำความรู้ วิถีชีวิต แนวคิด และภูมิปัญญาต่าง ๆ เข้ามา ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและมีการส่งต่อวิทยาการความรู้ให้แก่ผู้คนในพื้นที่ ทั้งนี้ หนึ่งในหลักฐานที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีชาวจีนอาศัยอยู่นั้นก็คือการมีอยู่ของศาลเจ้าเงินที่ปรากฏอยู่ในแหล่งชุมชนย่านการค้าของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก อำเภอชนแดน หรือเขตพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดพิจิตร

ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน เป็นอีกหนึ่งสถานที่ที่มีชาวจีนเข้ามาอาศัยอยู่ โดยมากประกอบอาชีพธุรกิจการค้า ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ยังคงยึดถือประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมจากบรรพบุรุษของตน ภายหลังจึงร่วมกันก่อสร้างศาลเจ้าเพื่อใช้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจให้กับลูกหลานชาวจีนในชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางวัฒนธรรมและประเพณีจีน ตลอดจนการสร้างคุณูปการให้แก่ชุมชนและสังคม ศาลเจ้าพ่อดงขุยในภาษาจีนกลางอ่านว่า “เป็นโถงกู๋เมี่ยว”(本頭古廟) ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย โดยในเทศกาลต่าง ๆ ทางศาลเจ้าพ่อดงขุยจะมีการจัดงานฉลองวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันรับเจ้ากลับจากสวรรค์ (ซึ้งเหลาะห์ที) ประเพณีทิ้งกระจาด (ซีโกว) งานเทศกาลสารทง่วนเซียว เทศกาลตรุษจีน งานจั่วเป็น เป็นต้น

ในอดีตมีการศึกษาเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินในประเทศไทยมากมาย เช่น ตัวน ลี เซิง และบุญยัง ไร่สุขสิริ (2543) ได้ศึกษาวัดจีนและศาลเจ้าเงินในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของศาลเจ้า นักวิชาการอีกท่านหนึ่งที่แวดวงวิชาการจีนในประเทศไทยให้การยอมรับกันอย่างกว้างขวางคือสุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์ (2556) ที่มุ่งศึกษาศาลเจ้าและเทพเจ้าเงินในสังคมไทย หรืองานวิจัยของอรรณณ สวัสดิ์ (2559) ที่ศึกษาเรื่องศาลเจ้ากับชุมชน: บทบาทของศาลเจ้าที่มีต่อชุมชนบ้านปากน้ำท่าทอง ตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี งานวิจัยของนุกูล ธรรมจง (2559) เรื่องศาลเจ้าเงินในเขตเทศบาลอำเภอ โพธาราม : บทบาทความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

งานวิจัยของเจษฎา นิลสงวนเดชะ (2561) ศาลเจ้าจีน : ศรัทธาสถานในสังคมไทย งานวิจัยของ Zhong (2562) ได้ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช และงานวิจัยของนริศรา วรคำ และคณะ (2563) การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผีในจังหวัดจันทบุรี อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเรื่องศาลเจ้ามีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละศาลเจ้าในจังหวัดต่าง ๆ แต่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ไม่น้อย กลับไม่พบการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับศาลเจ้าจีนในเขตพื้นที่ชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตพื้นที่ตำบลงาช้างที่ผู้คนยังให้ความสำคัญและเลื่อมใสศรัทธาในศาลเจ้าจนก่อเกิดเป็นประเพณีต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนตำบลงาช้างทั้งทางตรงและทางอ้อมตามที่คุณวิจัยได้กล่าวไปข้างต้น

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยที่มีต่อผู้คนในชุมชนตำบลงาช้าง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยมีความมุ่งหมายว่าผลการศึกษาดังกล่าวจะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ในด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์และจีนศึกษาให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยในอนาคต รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของการมีอยู่ของศาลเจ้าพ่อดงขุย อันจะช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาและอนุรักษ์ให้ศาลเจ้าพ่อดงขุ้ยยังคงอยู่คู่ชุมชนตำบลงาช้างและจังหวัดเพชรบูรณ์สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยต่อชุมชน ตำบลงาช้าง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ประโยชน์ของการวิจัย

เพื่อทราบถึงบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยที่มีต่อชุมชน ตำบลงาช้าง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์และจีนศึกษาให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ในการมีอยู่ของศาลเจ้าพ่อดงขุย อันจะช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาและอนุรักษ์ให้ศาลเจ้าพ่อดงขุยยังคงอยู่คู่ชุมชนสืบไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษามหาวิทยาลัยของศาลเจ้าพ่อดงขุยต่อชุมชน ตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนศาสตร์ของ William Bascom (1965) รวมไปถึงกรอบแนวคิดในงานวิจัยเรื่องศาลเจ้าเงิน: ศรัทธาสถานในสังคมไทยของเจษฎา นิลสงวนเดชะ (2561) นำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ทั้งนี้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการทั้งสองท่านถือเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับจากแวดวงวิชาการ คติชนวิทยาในระดับนานาชาติ และจึงศึกษาโดยเฉพาะการศึกษามหาวิทยาลัยและคุณค่าของศาลเจ้าในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกต (Observation) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ประธานมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย คณะกรรมการมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย นายกเทศมนตรีตำบลดงขุย รองผู้อำนวยการโรงเรียนดงขุยวิทยาคม และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชน ร่วมการสนทนากลุ่มและให้ข้อมูล 6 คน และศึกษาจากเอกสารบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะดำเนินการศึกษา และนำเสนอข้อมูลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย

1.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

1.1.2 ข้อมูลจากวารสารวิชาการ บทความวิชาการ หนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการประเภท ต่าง ๆ

1.2 การศึกษาภาคสนาม

1.2.1 การสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เช่น การเข้าไปร่วมสังเกตพิธีกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีและความเชื่อในศาลเจ้าพ่อดงขุย การสังเกตสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้าง ศิลปะ หรือภาพจิตรกรรมฝาผนัง อักษรจีน เป็นต้น

1.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมุ่งเน้นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การจัดระเบียบข้อมูล

2.1.1 รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสนทนากลุ่ม ได้แก่ ภาพถ่าย การจดบันทึกข้อมูลไฟล์เสียงที่บันทึก ไฟล์วิดีโอที่บันทึก

2.1.2 เรียบเรียงข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหาของการสังเกตและการสนทนากลุ่ม

2.1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปสังเกตการณ์และสนทนากลุ่ม

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยที่มีอิทธิพลต่อคนในชุมชนตำบลดงขุย อำเภอนนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

3.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลหาความเชื่อมโยง

3.2 นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยต่อชุมชน ตำบลดงขุย อำเภอนนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและสนทนากลุ่ม จากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อดงขุย คณะผู้วิจัยพบบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยต่อชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

ศาลเจ้าพ่อดงขุยเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ไม่เพียงเป็นแค่สถานที่ในการกราบไหว้สักการะบูชาเทพเจ้า แต่ยังเป็นเสาหลักแห่งความศรัทธาที่คนในชุมชนใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจในยามที่ต้องการความสงบและกำลังใจ ผู้คนในชุมชนเชื่อว่าการมากราบไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้าพ่อดงขุย สามารถเปิดประตูแห่งความสำเร็จและความโชคดีได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำงาน สุขภาพ ความเจริญรุ่งเรือง ด้านการเงิน ด้านตำแหน่งหน้าที่การงานหรือแม้แต่การขอพรให้ครอบครัวมีความสุข ความปรารถนาที่หลากหลายนี้สะท้อนให้เห็นถึงความหวังของคนในชุมชนที่ต้องการให้ชีวิตของพวกเขาและครอบครัวมีความสุขก้าวหน้าและสงบสุข ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึง

ความเชื่อของผู้คนต่อความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าพ่อดงขุย ย้อนกลับไปในวันเปิดศาลเจ้าเมื่อ 22 ปีก่อน ในคืนนั้นได้มีการแสดงงิ้วและมีการจัดประมูลสิ่งของมีค่า ขณะนั้นพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ตำบลตะกุดไร ตำบลดงขุย อำเภอหนองไผ่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอทับคล้อ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ทุกพื้นที่ที่กล่าวมานี้ล้วนมีฝนตกหนัก แยกที่ทางศาลเจ้าเชิญมาต่างคิดว่าฝนตกหนักขนาดนี้ งานที่ทางศาลเจ้าพ่อดงขุยจัดขึ้นจะต้องทำการยกเลิกอย่างแน่นอน แต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่จัดงานกลับปรากฏว่าไม่มีฝนตก และในคืนนั้นเพียงคืนเดียว ศาลเจ้าพ่อดงขุยมีผู้ที่มีจิตศรัทธาเพิ่มมากขึ้น และมียอดบริจาคเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ การที่ฝนไม่ตกลงมา ผู้คนต่างก็เชื่อว่าเป็นปาฏิหาริย์ของศาลเจ้าพ่อดงขุย ด้วยเหตุนี้ การจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ทุกครั้ง ทางผู้จัดจะมีการจัดรูปบอกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้า เพื่อให้การจัดงานสำเร็จและเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนเรื่องของสุขภาพและอาชีพหน้าที่การงานของคนในชุมชน เมื่อบุคคลในครอบครัวได้รับความเจ็บไข้ได้ป่วยหรือต้องการความสำเร็จในอาชีพหน้าที่การงาน ผู้ที่เชื่อถือศรัทธาก็มักเดินทางเข้ามาอธิษฐานขอพรให้คนในครอบครัวหายเจ็บป่วยจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือประสบความสำเร็จในอาชีพหน้าที่การงานตามต้องการ นอกจากนี้ ศาลเจ้าพ่อดงขุยยังเป็นสัญลักษณ์ของความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งของคนในชุมชนที่มีความเชื่อมั่นในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เดียวกัน เมื่อผู้คนมารวมตัวกันในพิธีกราบไหว้ไม่ว่าจะเป็นช่วงเทศกาลหรือวันสำคัญต่าง ๆ ศาลเจ้าแห่งนี้จะกลายเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงทุกคนให้เป็นหนึ่งเดียวด้วยสายสัมพันธ์แห่งศรัทธาและความรักใคร่ที่ยั่งยืนต่อไป

2. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมจีน

ศาลเจ้าพ่อดงขุยถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสืบสานและส่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมจีนให้กับคน รุ่นหลัง ซึ่งศาลเจ้าพ่อดงขุยได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นสะพานเชื่อมโยงวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยเข้าด้วยกัน ผ่านการจัดกิจกรรมและการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแก่เยาวชนและคนในชุมชน หนึ่งในกิจกรรมที่โดดเด่นที่สุดคือการสนับสนุนและส่งเสริมการละเล่น “เอ็งกอ” (英歌) ซึ่งได้ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อ 30 กว่าปีก่อน เอ็งกอเป็นการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งและกล้าหาญของเหล่าผู้กล้าแห่งเขาเหลียงซานจากวรรณกรรมจีนเรื่อง “108 ผู้กล้าแห่งเขาเหลียงซาน” (水浒传) และได้มีการว่าจ้างครูสอนจากที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มาฝึกซ้อมและถ่ายทอดความรู้ แรกเริ่มได้มีการฝึกซ้อมให้กับโรงเรียนประถม แต่เมื่อเวลาผ่านไป การละเล่นเอ็งกอเริ่มมีชื่อเสียงมากขึ้น จึงได้รับการว่าจ้างให้ไปแสดงมากขึ้น จากเหตุผล

ข้างต้นทำให้ศาลเจ้าได้ส่งต่อการละเล่นเอ็งกอให้กับโรงเรียนมัธยมที่มีความพร้อมในเรื่องของจำนวนครูและนักเรียนที่มากกว่า และได้มีการสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของศาลเจ้าและส่งเสริมองค์ความรู้แก่ชุมชนให้ช่วยกันสืบทอดวัฒนธรรมและส่งต่อการละเล่นเอ็งกอให้คงอยู่ในอนาคตต่อไป และในทุก ๆ ปีทางศาลเจ้าได้ร่วมมือกับสถานศึกษาและคนในชุมชนเพื่อมาช่วยกันร่วมเดินขบวนแห่เปยซึ่งเป็นขบวนแห่ที่มีหญิงสาวถือธงที่เขียนคำขวัญหรือคำอวยพรต่าง ๆ โดยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการถือธง ซึ่งธง 1 อัน จะใช้คนถือ 2 คน ซึ่งตำบลดงขุยจะมีการจัดงานประจำปี ทางศาลเจ้าพ่อดงขุยจำเป็นจะต้องจ้างการละเล่นต่าง ๆ มาจากที่อื่น โดยทางคณะกรรมการศาลเจ้าลงความเห็นกันว่าควรที่จะริเริ่มส่งเสริมให้เด็ก ๆ ในชุมชน เข้ามาร่วมฝึกซ้อมทำการแสดง

นอกจากนี้ศาลเจ้ายังมีประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง และได้มีการจัดงานเฉลิมฉลองในวันสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ วันที่ 4 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติของจีนเป็นวันรับเจ้ากลับจากสวรรค์หรือเรียกว่า “ซิ่งเหลาเที” (神下天) คือ วันที่เทพเจ้าต่าง ๆ ที่ไปเข้าเฝ้าเจ้าเจียนฮ่องเต้ ได้เดินทางกลับมายังโลกมนุษย์ พร้อมนำพรมงคลและโชคลาภจากสวรรค์ลงมาให้กับมนุษย์ที่ทำความดี ซึ่งเทศกาลนี้ตรงกับวันที่ 4 ของเทศกาลตรุษจีน ตามปฏิทินจันทรคติของจีน หรือเรียกว่า “วันขิวสี่” วันที่ 29 เดือน 3 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน เป็นวันคล้ายวันเกิดของเทพเจ้าก่าเทียนไต้เต้ (感天大帝) วันที่ 9 เดือน 4 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน เป็นวันทำบุญตลาดดงขุย คนในตลาดจะมาร่วมทำบุญด้วยกัน เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชน วันที่ 9 เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน เป็นประเพณีทิ้งกระจาดหรือเรียกว่า “ซีโกว” (施孤) ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในวันสารทจีน เพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และมีการแจกจ่ายอาหารให้ทานแก่ผู้ที่ยากไร้ ผู้ที่ขาดแคลนอาหาร เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว วันที่ 15 เดือน 1 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน เป็นงานเทศกาลสารทง่วนเซียวหรือเทศกาลง่วนเซียว (元宵) คือวันที่พระจันทร์เต็มดวงครั้งแรกหลังจากเทศกาลตรุษจีน อีกทั้งยังเป็นวันคล้ายวันเกิดของเทพเจ้าปุงเถ่ากงมา วันที่ 1-9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติของจีนเป็นเทศกาลถือศีลกินเจ และละเว้นการฆ่าสัตว์ และวันที่ 23-26 เดือนพฤศจิกายนของทุกปีจะมีการจัดงานประจำปีขึ้นและได้มีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้ศาลเจ้ายังมีบทบาทในการสนับสนุนให้นักเรียนและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามประเพณีจีนที่จัดขึ้นในแต่ละปี กิจกรรมเหล่านี้เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนทุกเพศทุกวัยได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงความศรัทธาและความเคารพต่อศาลเจ้าพ่อดงขุย การที่ศาลเจ้าให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนสู่คนรุ่นใหม่ นับเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับชุมชนในการรักษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมนี้ให้คงอยู่ต่อไป ศาลเจ้าพ่อดงขุยไม่ได้เพียงแค่ทำหน้าที่รักษาวัฒนธรรมจีน แต่ยังเป็นผู้สร้างความเข้าใจและความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน ทำให้เกิดการผสมผสานทั้งดงามและเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความหลากหลายและความกลมกลืนของวัฒนธรรมทั้งสองในชุมชน

3. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมด้านการศึกษา

ศาลเจ้าพ่อดงขุยยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากประธานมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย และคณะกรรมการมูลนิธิบางส่วน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ส่งผลให้มูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมจีนและจีนโพ้นทะเล หนึ่งในนั้นคือการนำการแสดงศิลปะพื้นเมืองที่เรียกว่า “เอ็งกอ” (英歌) มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ภายในโรงเรียน การผสมผสานวัฒนธรรมและศิลปะจีนเหล่านี้เข้ากับหลักสูตรท้องถิ่น เป็นกลยุทธ์ที่ไม่เพียงแต่จะส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมจีนให้แก่นักเรียน แต่ยังช่วยให้เยาวชนในชุมชนตระหนักและเข้าใจถึงรากฐานทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง การศึกษาเชิงบูรณาการที่ใช้ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสื่อกลางสามารถส่งเสริมความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพวกเขาโดยตรง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุยในกระบวนการจัดการศึกษา ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าศาลเจ้าพ่อดงขุยให้ความสำคัญกับการศึกษาในชุมชน ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านการสนับสนุนการศึกษา สมาชิกของมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุยมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนดงขุยวิทยาคม ทั้งในด้านทุนทรัพย์ ทุนการศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

เปิดโอกาสให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ สมาชิกมูลนิธิยังช่วยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนและสร้างความยั่งยืนให้กับระบบการเรียนรู้ในชุมชน

3.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ประสบการณ์จริง ศาลเจ้าพ่อดงขุยถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนักเรียนและบุคคลทั่วไปในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถเข้ามาหาความรู้และขอพรตามความเชื่อท้องถิ่น นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในศาลเจ้า เช่น เทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาและทางวัฒนธรรมจีน หรือพิธีกรรมที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมจริง เข้าใจถึงกระบวนการและความสำคัญของประเพณีที่สืบทอดกันมา การได้สัมผัสประสบการณ์จากพิธีกรรมทางวัฒนธรรมโดยตรงยังช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมโยงกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและยั่งยืนกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

4. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและช่วยเหลือผู้คนในสังคม

ศาลเจ้าพ่อดงขุยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา แต่ยังเป็นหัวใจของการทำงาน เพื่อชุมชน ศาลเจ้าได้จัดตั้ง “มูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุย” ซึ่งถือเป็นมูลนิธิแห่งแรกในอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ การจดทะเบียนอย่างเป็นทางการของมูลนิธินี้เป็นเครื่องยืนยันถึงความตั้งใจจริงใน การช่วยเหลือและแบ่งปัน หนึ่งในบทบาทสำคัญของมูลนิธิศาลเจ้าพ่อดงขุยคือการเป็นที่พึ่งพาให้กับผู้ที่มีรายได้น้อย โดยการบริจาคข้าวสาร อาหารแห้ง และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ เช่น ประเพณีที่ทรงเจดของปี พ.ศ. 2567 ซึ่งความพิเศษในปีนี้ตรงกับวันที่ 12 สิงหาคม จึงได้จัดทำพิธีถวายพระพรสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โดยการให้ทานกับผู้ที่มีรายได้น้อยจำนวน 600 ชุด แก่ครอบครัวที่ประสบปัญหาด้านการดำรงชีวิต รวมไปถึงช่วงเวลาที่ยากลำบากอย่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ศาลเจ้าได้แสดงบทบาทที่สำคัญยิ่งในการช่วยเหลือชุมชน ด้วยการบริจาคงบประมาณที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธาในชุมชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของโรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ในการต่อสู้กับโรคระบาด ศาลเจ้าพ่อดงขุยยังมีบทบาท

สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้กับเยาวชน โดยการมอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ นอกจากนี้ ศาลเจ้ายังสนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่สถานศึกษาในพื้นที่ โดยการนำเงินที่ได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธามอบให้กับทางโรงเรียนเพื่อสร้างและต่อเติมอาคารสถานศึกษา และอีกบทบาทสำคัญของศาลเจ้าคือการส่งเสริมให้คนในชุมชนและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ศาลเจ้าได้ร่วมมือกับสถานศึกษาและชุมชนในการจัดกิจกรรมประจำปีต่าง ๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนและคนในชุมชน การจัดกิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่การสร้างความสุขสนุกสนาน แต่ยังเป็นการสร้างสามัคคี ความผูกพัน และเป็นเวทีในการเรียนรู้วัฒนธรรมจีนให้กับเยาวชนและคนในชุมชน

5. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรมและศิลปะจีน

ศาลเจ้าพ่อดงขุยเป็นศาลเจ้าที่มีองค์ประกอบอาคารครบสมบูรณ์ มีอาคารที่ชนาบนกับตัวอาคารหลักทั้ง 2 ข้าง ซึ่งภาษาจีนจะเรียกว่า “ซู่เปา” เปรียบเสมือนแขน 2 ข้างโอบอุ้มผู้มีจิตศรัทธาให้อยู่เย็นและเป็นสุข ซึ่งตัวอาคารประกอบด้านข้างจะแบ่งออกเป็นห้องรับรองแขกและห้องที่ใช้ในการเก็บสิ่งของ รูปแบบของการสร้างศาลเจ้าในแต่ละที่จะมีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงแค่ช่างฝีมือที่มีความละเอียดกว่ากันเล็กน้อยเพียงใด ซึ่งทางศาลเจ้าพ่อดงขุยได้มีการว่าจ้างช่างฝีมือที่มีความชำนาญจากจังหวัดชลบุรีในการก่อสร้างศาลเจ้าพ่อดงขุย นอกจากมีอาคารหลักและอาคารประกอบข้างแล้ว ภายในศาลเจ้ายังมีเสาค้ำฟ้าดินและซุ้มประตูหน้าศาลเจ้า ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการเสริมส่วนอื่น ๆ และตกแต่งเพิ่มเติมให้มีความสวยงามยิ่งขึ้นไป ศาลเจ้าพ่อดงขุยไม่ได้เป็นเพียงแค่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนมารวมตัวเพื่อบูชาและแสดงความศรัทธา แต่ยังเป็นทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรมและศิลปะจีนที่สำคัญในชุมชน นอกจากงานสถาปัตยกรรมแล้ว ศิลปะการวาดภาพ การเขียนอักษร และประติมากรรมที่ประดับอยู่ภายในศาลเจ้าก็สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ภาพวาดเทพเจ้า และเรื่องราวตำนานต่าง ๆ ของจีนที่ปรากฏบนผนังของศาลเจ้าไม่เพียงแค่บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวรรณกรรมจีน แต่ยังเป็นตัวแทนของความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ ผู้คนในชุมชนสามารถใช้สถานที่นี้ในการเรียนรู้และสำรวจวัฒนธรรมจีนที่มีความลึกซึ้งและหลากหลาย นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาเกี่ยวกับลวดลายสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ศิลปะการเขียนอักษร และศิลปะการวาดภาพฝาผนัง

6. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

ศาลเจ้าพ่อคงขุยยังมีบทบาทสำคัญอีกหนึ่งด้านที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน ให้ความเจริญรุ่งเรืองและยั่งยืน ศาลเจ้าไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางทางศรัทธาและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทเป็นแรงผลักดันที่ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดงานประจำปีและเทศกาลต่าง ๆ ที่ดึงดูดผู้คนจากทั้งในและนอกชุมชนให้เข้ามาร่วมงาน เมื่อศาลเจ้าจัดงานเทศกาลหรือกิจกรรมประจำปีต่าง ๆ พ่อค้าแม่ค้าในท้องถิ่นก็จะมีโอกาสนำสินค้าของตนเองมาจำหน่ายภายในงาน สินค้าที่หลากหลายตั้งแต่อาหาร เครื่องดื่ม ของฝาก ของที่ระลึก ไปจนถึงสินค้าแฟชั่นและของใช้ในชีวิตประจำวัน ต่างเป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการในชุมชน การจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ของศาลเจ้า ยังเป็นโอกาสสำคัญในการประชาสัมพันธ์และดึงดูดนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ใกล้เคียงและจากที่อื่น ๆ ให้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนของตน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการกระตุ้นอย่างมาก เนื่องจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวส่งผลให้มีการใช้จ่ายในพื้นที่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการจับจ่ายซื้อสินค้าภายในงาน การเข้าพักในที่พักท้องถิ่น การรับประทานอาหารในร้านอาหารชุมชน เป็นการสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการรายเล็ก ๆ ในท้องถิ่น

ในปัจจุบันศาลเจ้าพ่อคงขุยได้ร่วมมือกับเทศบาลตำบลคงขุย วางแผนดำเนินการใช้ที่ดินเปล่าบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อคงขุยและจัดสรรงบประมาณจากกรมโยธาธิการและผังเมือง ในโครงการพัฒนาเมืองเพื่อสร้างเป็นสวนสาธารณะและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่ชุมชนในอนาคต

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยที่มีต่อชุมชน ตำบลคงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถแบ่งบทบาทของศาลเจ้าพ่อคงขุยออกเป็น 6 ด้าน คือ บทบาทในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมจัน บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมด้านการศึกษา บทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมและช่วยเหลือผู้คนในสังคม บทบาทในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้สถาปัตยกรรมและศิลปะจีน และบทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ทั้งนี้ บทบาทด้านต่าง ๆ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์และ

คุณค่าของการมีอยู่ของศาลเจ้าพ่อดงขุย ทำให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนยังคงให้ความเคารพบูชาและมองว่าศาลเจ้าเป็นดังศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในชุมชน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Qiu (2565 : 90) ที่พบว่าศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมความศรัทธาของหลาย ๆ ศาสนา ทั้งศาสนาเต๋า ศาสนาพุทธมหายาน เนื่องจากภายในศาลเจ้ามีการประดิษฐานเทพเจ้าและพระพุทธรูปเจ้าหลายองค์ ทำให้มีผู้ศรัทธาหลายกลุ่มมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้าว่าสามารถปกป้องคุ้มครองชีวิตและสามารถประทานพรให้สำเร็จตามที่ปรารถนา นอกจากนี้ ทางศาลเจ้าพ่อดงขุຍยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นสะพานเชื่อมโยงและสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีจีนให้แก่คนรุ่นหลัง ผ่านการจัดกิจกรรมในวันสำคัญและเทศกาลต่าง ๆ ดังเช่นงานวิจัยของเจษฎา นิลสงวนเดชะ (2561: 63) ที่กล่าวว่าศาลเจ้ามีบทบาทสำคัญในการสืบทอดธรรมเนียมปฏิบัติและพิธีกรรมดั้งเดิมให้อยู่คู่สังคมไทยอย่างยั่งยืน เห็นได้จากประเพณีกินเจเดือน 9 ของชาวจีนฮกเกี้ยนและแต้จิ๋ว ทั้งนี้ อีกหนึ่งบทบาทที่โดดเด่นของศาลเจ้าพ่อดงขุยคือบทบาททางด้านการศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมจีน การจัดกิจกรรมทางด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนให้กับครูและนักเรียนในชุมชน รวมไปถึงการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน อีกหนึ่งบทบาทคือการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้คนในสังคม เช่น การบริจาคข้าวสาร อาหารแห้ง และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ การจัดพิธีทิ้งกระจาดให้แก่ผู้ยากไร้ การบริจาคงบประมาณที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธาในชุมชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของโรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของอรรณพ สวัสดิ์ (2559 : 101) กล่าวไว้ว่าการเข้าช่วยเหลือชุมชนและสังคมเมื่อยามเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ นั้น นับเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของศาลเจ้า โดยจะมีคณะกรรมการศาลเจ้าคอยจัดการและบริหารงบประมาณในการช่วยเหลือผู้คน นอกเหนือจากบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น ศาลเจ้าพ่อดงขุยยังถือเป็นสถาปัตยกรรมที่สะท้อนแนวคิด ศิลปะ และเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชาวจีนที่อพยพมา ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรมและศิลปะจีนของผู้คนในชุมชน สอดคล้องกับ อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช (2561) ที่กล่าวว่าศาลเจ้าจีนหลายแห่งสะท้อนรูปแบบศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มภาษา บางแห่งสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างงานศิลปกรรมของตนและศิลปกรรมแบบอื่น ๆ หรืองานวิจัยของภูริวรรณ วรรณสาสน์ (2559 : 24) ที่กล่าวว่าภาพจิตรกรรม

ฝาผนังในศาลเจ้ามีลักษณะเป็นภาพเขียนตามประเพณีนิยมของชาวจีนและเป็นเรื่องราวที่ชาวจีนคุ้นเคยเป็นอย่างดี โดยสัญลักษณ์มุ่งเน้นความเป็นสิริมงคล ได้แก่ ภาพสัตว์ ภาพพืช ภาพบุคคล วรรณคดีโบราณหรือนิทาน รวมไปถึงความเชื่อทางศาสนาและประวัติศาสตร์ และอีกหนึ่งบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยคือบทบาทในฐานะเป็นแหล่งส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในทุก ๆ ปีศาลเจ้าพ่อดงขุยจะจัดงานประจำปีและเทศกาลต่าง ๆ ดึงดูดให้ผู้คนที่ทั้งภายในและภายนอกเข้ามาร่วมงาน ก่อให้เกิดแรงผลักดันที่ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น ดังเช่นงานวิจัยของนกุล ธรรมจง และณัฏมิตร สอดสุข (2556 : 90) กล่าวว่างานที่ศาลเจ้าจัดงานประจำปีทำให้เกิดการกระตุ้นกลไกทางเศรษฐกิจของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างรายได้ให้กับผู้คนทั้งในและนอกชุมชน

การศึกษาบทบาทของศาลเจ้าพ่อดงขุยต่อชุมชน ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญในหลากหลายมิติ ตั้งแต่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ไปจนถึงการสนับสนุนการศึกษา ส่งเสริมเศรษฐกิจและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีจีน ทั้งยังทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางสถาปัตยกรรมและศิลปะจีนที่ทรงคุณค่า เป็นพื้นที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนได้อย่างกลมกลืน ศาลเจ้าพ่อดงขุย มิได้เป็นเพียงสถานที่ที่ประดิษฐานรูปเคารพบูชาเทพเจ้าตามวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเล หากแต่ยังเป็นพื้นที่ทางสังคมที่หลอมรวมจิตวิญญาณของผู้คน ทำหน้าที่เป็นองค์กรฐานศรัทธาที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นสื่อกลางในการสร้างระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนเป็นผู้เกื้อหนุนและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ผู้คนและสังคมตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อมองถึงบทบาทที่หลากหลายและความสำคัญของศาลเจ้าพ่อดงขุยในยุคสมัยที่สังคมและวัฒนธรรมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ศาลเจ้าพ่อดงขุยจะสามารถปรับตัวและดำรงรักษาบทบาทที่มีต่อชุมชนต่อไปได้อย่างไร จึงเป็นอีกประเด็นที่ควรจะศึกษาในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชนและการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย สามารถนำไปประกอบเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการวางแผนพัฒนากิจกรรมของศาลเจ้าจีนในชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะส่งผลให้เกิด

คุณค่าหรือบทบาทในมิติด้านอื่น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อสังคมและชุมชนภายในจังหวัด นอกจากนี้รูปแบบและวิธีการศึกษาดังกล่าวยังสามารถนำไปปรับประยุกต์เป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทศาลเจ้าจีนในเขตพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมุ่งเน้นศึกษาบทบาทของศาลเจ้าจีนในแหล่งชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณริมแม่น้ำป่าสัก เช่น ศาลเจ้าจีนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ศาลเจ้าจีนในอำเภอหล่มสัก เป็นต้น ซึ่งทั้งสองแห่งนี้เป็นเขตชุมชนที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่มาก รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินกิจกรรมของศาลเจ้าภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือการศึกษาความเชื่อและทัศนคติของผู้คนในชุมชนที่มีต่อศาลเจ้าจีนในจังหวัด ตลอดจนการสำรวจศาสนสถานจีน การศึกษาตระกูลแตกต่าง ๆ ของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นคลังข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านคติชนจีนและจีนศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา นิลสวณเดชะ. (2561). ศาลเจ้าจีน: ศรัทธาสถานในสังคมไทย. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 37(1), 63-64.
- ด้วน ลีเซิง และบุญยิ่ง ไธสุขสิริ. (2543). *ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย*. คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา.
- ธวัชชัย ชื่นไพศาลศิลป์. (ม.ป.ป.). *ประวัติเมืองเพชรบูรณ์*. จังหวัดเพชรบูรณ์. https://www.phetchabun.go.th/fileupload/data/1291115464_6bnj67jk.pdf.
- นริศรา วรคำ ประภาวี อรัญวงศ์ และ วุฒินันท์ สุพร. (2563). การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี*, 1(2), 21-31.
- นุกุล ธรรมจง. (2559). *ศาลเจ้าจีนในเขตเทศบาลอำเภอโพธาราม-บทบาทความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์*. การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 6 (หน้า 1-7). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นุกุล ธรรมจง และณฤมิตร สอดสุข. (2556). บทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของศาลเจ้าจีนในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. *วารสารการตลาดและการสื่อสาร*, 1(3), 79-97.

- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2568, 2 มีนาคม). *ชาวจีนในไทยมาจากไหน เปิดประวัติการอพยพยุคแรกเริ่มถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม*. https://www.silpa-mag.com/history/article_26173.
- ภูริวรรณ วรานุสาสน์. (2559). สัญลักษณ์และเรื่องเล่าจากจิตรกรรมศาลเจ้าจีน: กรณีศึกษาจากศาลเจ้าบึงพระ ต.บึงพระ อ.เมือง จ.พิษณุโลก. *วารสารจีนวิทยา*, 10(1), 24-47.
- สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์. (2556). *ปูนเถ่ากง : เทพ “เจ้าที่” จีนในสังคมไทย*. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำราญ ท้าวเงิน. (2565). การจัดการความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารพิบูล*, 20(1), 207-226.
- อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช. (2561). *ศาลเจ้าจีนในกรุงเทพฯ*. มติชน.
- อรรธรณ สวัสดิ์. (2559). *ศาลเจ้ากับชุมชน: บทบาทของศาลเจ้าที่มีต่อชุมชนบ้านปากน้ำท่าทองตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนาดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร). SURE. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/15118>.
- Qiu Haifeng. (2565). *ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทศาลเจ้าลี้ตี้เมี่ยวของชาวจีนฮากกา เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ). HAS. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/766>.
- Zhong Yulu. (2562). *ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าแม่ทับทิมของคนไทยเชื้อสายจีนในย่านเยาวราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ). HAS. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/509>.
- William R. Bascom. (1965). *Four Function of Folklore. The Study of Folklore*. ed. Alan Dundes, Englewood Cliffs. Prentice Hall.